

Lily Wong -strippi sensuroitiin

maanpakoon

"Luultavasti viisumiani ei uusita ja joudun lähtemään täältä vaimoni kanssa. Ainakaan en voi tehdä enää töitä täällä. En tiedä mihin menisimme. Tämä on kotini", Larry Feign selittää tuskan ja suuttumuksen sekaisesti. Hän asuu Hongkongissa, Britannian kruunun siirtokunnassa, joka palautuu kesä-heinäkuun vaihteessa takaisin Kiinan hallintaan.

Yhdysvaltain kansalaisen Larry Feignin pessimistinen käsitys tulevaisuudesta johtuu Lily Wong -sarjakuvasta. Se ilmestyi

South China Morning Post -sanomalehdessä toukokuun 20. päivään vuonna 1995. Silloin lehti lopetti äkkiä sen julkaisemisen. Syynä oli strippisarjan poliittisuus. Feign arvosteli Kiinaa ankaralla huumorilla.

"Aloin piirtää sarjakuvia 7-vuotiaana. Tein ystäväni kanssa lehteä, jota myimme esikoulussa. Se oli ensimmäinen ammatillaisen kokemukseni. Seuraavat 17 vuotta menivät huonommin", Feign vitsaillee.

80-luvun alussa hän rahoitti opintojaan Hawajilla piirtelemällä turisteista karikatyyrejä. Piirteleminen kannatti niin hyvin, että lopulta opiskelu jäi. Hongkongiin Larry Feign päätyi vuonna 1985, koska hänen vaimonsa oli kotoisin sieltä.

"Menimme naimisiin vuonna 1983. Vaimoni opiskeli psykologiaa Kaliforniassa ja minä tein lasten animaatioita. Inhosin Los Angelesia ja panin vaimoni lupaamaan, että muutamme kunhan hän valmistuu."

"Tänne päädyttyämme sain viikossa freelancer-töitä kuvittajana. Aloin myös piirtää Hong Kong Standardille pilakuvia kokemuksistani tulokkaana kaupungissa. Niistä tuli aika suosittuja. Marraskuussa -86 aloitin sitten Lily Wongin."

"Joulukuussa -87 vaihdoin Lilyn South China Morning Postiin. Se mak-

soi paremmin. Alunperin Lily käsitteli kulttuurien kohtaamista Hongkongissa. Ihmiset luulivat, että se perustui minun ja vaimoni elämään, koska päähenkilönä oli samanlainen pariskunta, länsimainen mies ja paikallinen nainen."

"Minun suurin innoittajani on Walt Kellyn Pogo. Isäni luki sitä myös ja osti minulle kaikki Pogo-kirjat. Lapsena en tietenkään ymmärtänyt sarjan poliittista puolta. Rakastan eläinten piirtämistä ja tein vähän aikaa eläinsarjakuvaa yhdelle kiinalaiselle lehdelle. Lily Wong ja Pogo perustuvat molemmat hahmoihin, vaikka ovatkin poliittisia."

Feignin aloittaessa Lily Wongin ei Hongkongissa juuri ollut sarjakuvapiirtäjiä. Pilapiirtäjiäkin oli aika vähän. Feignin mukaan menestyshakuisessa Hongkongissa ei ole tunkua alalle, jossa ei voi juuri rikastua tosissaan. Nykyisin Hongkongissa julkaistavista sarjakuvalehdistä suurin osa on japanilaista tuotantoa.

"Kiinankielisissä lehdissä oli kyllä joitakin kiinalaisia pilapiirtäjiä. Jotkut heistä käyttivät satunnaisesti sarjakuvamuotoa. Heidän tyyliensä on ihan erilainen kuin länsimainen."

"Lehdessä toimittajani sanoi, että olin ensimmäinen, joka onnistui ylittämään täällä törmäävien idän ja lännen kulttuurien rajan. Käsittelin stripeissä myös asioita, jotka suuttivat minua. Usein ne olivat poliittisia."

"Toimittajani rohkaisi minua aluksi entistä poliittisempaan suuntaan. Minä ja Lily tulimme tunnetuiksi Hongkongin suorasukaisimpina poliittisina kommentaattoreina. Potkut eivät tulleet minulle yllätyksenä. Mutta kaikki tapahtui aiemmin ja rumemmalla tavalla kuin odotin."

Jo vuonna 1988 South China Morning Postin toimituksellinen asenne alkoi muuttua ja Feign joutui muuttamaan strippejään toimituksen määräyksestä. Välillä niitä myös jätettiin kokonaan julkaisematta. Kiinan hallitukselta ei esimerkiksi saanut käyttää sanoja

Hongkongista

Harri Röpötti

takapajuinen, korruptoitunut ja totalitaarinen.

Lopulta toimitus ilmoitti, että sarjan julkaiseminen lopetetaan kertahcitolla. Käyttämättä jäivät seuraavan viikon kuusi strippiä, jotka Feign oli jo luonnostellut valmiiksi. Lehden piti kuitenkin maksaa hänelle sopimuksen mukaisesti kuukauden irtisanomisajan palkkiot.

Lily Wongin paikan lehdessä valtaisi säätiedotus. Kaikki sensuroidut ja isokasa muita aiheitaan poliittisia strippejä vuosilta 1993-95 on koottu kirjaksi Banned in Hong Kong - the Cartoons You Weren't Supposed to See (Kielletty Hongkongissa - sarjakuvat joita sinun ei pitänyt nähdä).

Kirjassa on myös esipuhe, joka kertoo yksityiskohtaisesti Lilyn vaiheista South China Morning Postissa. Siinä ounastellaan myös perustavanlaatuisia syytä lehden alunperin ärhäkään kriittisen suhtautumisen nöyrytykseen. Lehti väitti syyksi säästöjä, mikä ei tunnu uskottavalta, koska Lily oli erittäin suosittu.

Hongkongin saasteongelmat ovat olleet usein Larry Feignin ja Lily Wongin hampaissa, kuten tässä stripissä vuodelta 1988. "Bloody"-sanaa (verinen/pahuksen-) ei saanut käyttää kiinalaisista.

South China Morning Postin omisti kansainvälinen mediamoguli Rupert Murdoch, jonka hallussa on myös Kiinassa näkyvä satelliittitelevisiokanava Star TV. Kun Kiina uhkasi kieltää lautasantennit, Murdoch tiputti kanavaltaan BBC World Servicen kriittiset uutiset. Ehkäpä Lily Wongin sensurointi oli osa Murdochin imperiumin yrityksiä varjella kaupallisia etujaan Kiinassa.

Vallanvaihdos on aiheuttanut Hongkongissa tietysti paljon jännitteitä. Monet varakkaat ovat lähteneet kaupungista, mutta pikkuhiljaa tilanne on ilmeisesti rauhoittumassa. Useimmat siirtokunnan asukkaat odottelevat kiinalaisia isäntiä suhteellisen maltillisesti. Onhan Kiinan hallitus luvannut säilyttää Hongkongin kapitalistisena ainakin seuraavat 50 vuotta "yksi maa, kaksi järjestelmää" -ajatuksen alla.

Hermostuneita ovat lähinnä demokraattiliikkeen kannattajat ja ne, jotka eivät ole virallisesti Hongkongin asukkaita - siis luvattomasti tai väliaikaisesti kaupungissa asuvat mannerkiinalaiset ja ulkomaalaiset kuten Larry Feign. Heistä Kiinan on helppo hankkiutua halutessaan eroon jättämällä oleskelulupa myöntämättä.

"Lily Wongin lopettamisen jälkeen minulla oli puolitoista vaikeaa vuotta. Olin käytännöllisesti katsoen mustalla listalla Hongkongissa. Kukaan ei uskal-

tanut antaa minulle töitä, koska työnantajat pelkäsivät, että siitä voisi olla heille myöhemmin haittaa, jos Kiinan hallitus huomaa."

"Tein enimmäkseen töitä ulkomaille. Olen juutalainen ja tunnelmat ovat vähän samanlaiset kuin sukulaisillani 30-luvun Euroopassa. Yksi demokraattituttuni murjaisi minulle, ettei minulla ole hätää: Ensin Kiinalla riittää kiirettä pidättää kiinalaisia ja muita paikallisia demokraatteja. Minunlaisten ulkomaalaisten vuoro tulee vasta lokakuussa."

Larry Feign on vielä epä tietoinen tulevaisuudestaan, mutta Lily Wong on jo tavallaan muuttanut Hongkongista maanpakoon. Sarja sai sensuuripäätöksen jälkeen hurjasti julkisuutta pitkin maailmaa ja aluksi Feign pisti luomuksensa internetiin.

"Sitä on julkaistu Englannissa epä-säännöllisesti. Mutta nyt teen kokonaan uutta materiaalia. Piirrän Lilystä englantilaiselle Independent-lehdelle Hongkongin lähtölaskentasarjaa siirtokunnan sadan viimeisen päivän ajan."

Viime vuonna Larry Feign sai muiden palkintojensa jatkoksi Lily Wongista Amnesty Internationalin ihmisoikeuspalkinnon parhaana englannin- ja kiinankielisenä sarjakuvana. ○

Lily Wong löytyy internetistä osoitteesta: <http://www.asiaonline.net.hk/lilywong>

Larry Feignin omakuva - ja sama kiinaksi.

